

Zalymyň çarhy

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Zalymyň çarhy ZALYMYŇ ÇARHY

Geçirilen bir pikir soralsygyň netijeleri iňlisleriň her dördüsinden biriniň Winston Çerçill, Indira Gandi we Çarlz Dikens ýaly şahslary hyýaly gahrymanlardyr öýdýändigini ýüze çykardy...

Şerlok Holmsy, Robin Gudy we **«The Beatles»** aýdym-saz toparynyň aýdýan aýdymy **«Elinor Rigbini»** bolsa real durmuşda ýaşap geçen şahslardyr öýdýän ekenler...

Italiýada gürrüňdeş bolnan käbir ýaşlar **«Gyzyl brigada»** (**«Brigate Rosse»**) gizlin çepçi radikal toparynyň gaçyryp öldüren premýer-ministr Aldo Morony aslynda «Gyzyl brigadanyň» lideri bolandygyny aýtdy!

Iň gülkünji bolsa **«L'Eredita»** (**«Miras»**) telewizion gepleşiginde bolup geçdi. Mysal üçin...

Gepleşige gatnaşan dört ýaryşça «Gitler näçenji ýylda premýer-ministr boldy?» diýip soraldy? Jogaplar şeýledi: 1933-nji, 1948-nji, 1964-nji, 1979-njy ýyllar.

Gitleriň ikinji jahan urşunda ölendigini bilmeýäniňiz ýokdur-la, şeýle dälmi? Ýagny, jogaplaryň üstüni çyzyp bilersiňiz. Ýok, ýaryşa gatnaşyjylardan Matteo – 1964, Ilariýa – 1948, Tiziana – 1979-njy ýyl jogabyny berdi! Soňky ýaryşçy biraz ikerjiňlenenem bolsa, «1933-nji ýyl» diýip bildi!

Özümiizdenem mysallar bereýinmi? Ýok-la, hökman däl. («Soltan Myrat haýsy söweşde wepat boldy?» diýlen soraga talyplaryň biri näme jogap berendir öýdýäňiz: «gatnaşan iň soňky

söweşinde!» Ýeri, bolýa-la, gozgajak bolýan meselämiz has düýpli...)

Bu girişi şu sebäpli ýazdym:

Internet saýtlarynda näme samrap ýörendigini bilmeýän jahyllar bar. Bu körsowatlar – berekella, hemmämize akyl öwredýärler! Şahyr Özdemir Asaf aýtmyşlaýyn, «*Öz bagynda ýeke şahasy ýoklaryň biri – bagyma girip, maňa agajyň nämedigini öwretjek bolýar.*»

Esasy gürrüňe geleliň:

• OT TERRORIZMI

Hataý ýangynyny kim we kimler çykardy?

Sosial setlerde (internet sahypalarynda) öňýeten ýeňiýoluk syýasy ýagdaýlara bilse-bilmese, düşünse-düşünmese – agzyna gelen zady samrap ýör!

Kimdir birileri PKK terrorynyň üstüni örtmek üçin günäni başgalaryň üstüne sürtmek isleýär, «aý, ynha, magdan känini gözleýärlermiş», «aý, ynha, otel ýa-da willalar guruljakmyş!»

Tebigat terrorizmi (ekoterorizm), **ot terrorizmi** diýen zatlardan zerre bilýän zatlary ýok bularyň!

Ot terrorizmine «bir hökümeti, ilaty ýa-da belli jemgyýetiň belli bir gatlagyny gorkuzmak, kyn ýagdaýa salmak, syýasy ýa-da sosial maksatlary amala aşyrmak maksady bilen teraktlaryň gurnalmagy» hökmünde düşünilýär.

PKK togsanynjy ýyllardan başlap ýangyn sabotažlaryny strategiýasynyň bir parçasyny hökmünde amala aşyrmaga başlady. Näme üçin togsanynjy ýyllar?

1992-nji ýylda Angliýada gurlan **Bütindünýä Azat-edijilik fronty («Earth Liberation Front», ELF– Фронт освобождения Земли)** bular ýaly teraktlaryň başyny başlanlar boldy. 1994-nji ýylda Angliýada we soňra ýer ýüzüne ýaýrady.

Meksikada demirýollary bombaladylar. Argentinada awtoulaglary otladylar. ABŞ-nyň Kolorado ştatynda lyža typylýan ýerleri oda berdiler...

Bu toparyň teraktlary tebigy resurslaryň aýawly saklanmagy maksady bilen tebigata zyýan ýetirýän ýollar çekilende, senagatlaşmalarfa ýa-da düýpli gurluşyklarda ulanylýan iş enjamlaryna garşy gönükdirilipdi. Hut şonuň üçinem ELF-e

simpatiýa duýgusy bilen seredenlerem boldy. «Oskar» baýragyny alan kinorežissýor **Marşall Kerri** ELF barada bir dokumental film hem surata düşürdi: **«Bir agaç ýykylsa: Bütindünyä azat-edijilik frontunyň kyssasy»...**

Emma:

Bir agajy goramagy maksat edinen bu guramanyň iň pes tehnologiýanyň ulanylmagyny we iň ujypsyz maliýe çykdajysynyň edilmegini talap edýän çykyşlaryny PKK müňlerçe gektar tokaýlarymyzy ýakmakda «nusga» edindi!

• KÄBIR ÇEPÇILER

PKK ýigrimi alty ýyl bäri ýerli we döwlet ykdysadyýetine zyýan ýetitmek maksady bilen tokaýlarymyzy ýakyp gelýär.

Ýadyňyza salyň:

Olaryň ilkinji teraktlary 1994-nji ýylda turistik zolaklaryň ýerleşen sebitlerindedi.

1995-nji ýylyň birinji ýarymynda 950 ga tokaýymyzy ýakan PKK-lylar ele salyndy, olar terakty amala aşyrmak Gresiýada taýýarlanandyklaryny we şol ýerdenem ýurda girendiklerini boýun aldylar.

Haýsysyny ýazaýyn (sanasaň sogaby bar):

1997-nji ýylda Antalýada 650 ga tokaýymyzy ýakdylar. 2006-njy ýylda Bodrumda 700 ga, Kaşda 500 ga, Nazillide 40 ga, Guşadasynda 300, Selçukda 350 ga, Adanada 100 ga... jemi 2 müň ga tokaýymyzy-dört million agajymyzy ýakyp, ýok etdiler.

Diňe günbatar welaýatlarymyzda däl, gündogar we günorta-gündogar Anadoluda 2013-nji ýylda 519 ga, 2014-nji ýylda 523,6 ga, 2015-nji ýylda 715,6 ga tokaýymyzy ýakdylar.

Gepi süýndürüp durmaýyn:

Geçen ýyl Aýdyn, Kûtahýa, Mersin, Izmir, Bursa, Antalýa, Stambul, Mugla ýaly etraplarda birgiden tokaýlyk meýdanlar ýok edildi. Ýangynlary PKK-niň garamagyndaky **«Halklaryň birleşen ar alyjy milisiýasy»** (“Halkların Birleşik İntikam Milisleri” – **HBİM**) amala aşyrdy. Onuň bu baradaky beýannamalary PKK-niň **ANF** habarlar agentliginde berildi...

Hataýda-da 2.500 ga tokaýyň ýanyp kül bolmagynyň sebäpkäri

PKK-a garaşly «**Oduň çagalarynyň inisiatiwasy**» («**Ateşin Çocukları İnisiyatifi**») toparydy...

Ýagdaý şeýle bolsa...

Häzirem sosial setlerde gepiňi eýläk-beýläk gysardyp «PKK eden däldir» diýmegiň bir manysy barmyka? Mundan beýläk käbir çepçileriň romantizmiň boýunturugyndan çykyp, PKK-niň hakyky terror guramasydygy baradaky hakykat bilen mertlerçe ýüzleşmegi başarmalydyr. Bolar-bolmaz **twit** paýlaşmaga dowam etmekden el çekmelidir.

Şuny bilseler gowy bor:

Zalymlaryň çarhy jahyllaryň kellesi bilen aýlanýandyr.

Munuň Çerçill, Gandi, Dikkens dagylara hyýaly gahrymanlardyr öýtmekden parhy ýok...

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 13.10.2020 ý.

Terjime eden: Guwanç MÄMİLİYEW. Publisistika